

VEČERNI LIST

Cena celoletno po pošti K 40.—, za Ljubljano K 36.—
 „ polletno „ „ 20.— „ „ 18.—
 „ četrtletno „ „ 10.— „ „ 9.—
 „ mesečno „ „ 3.50 „ „ 3.—
 Vredn. štvo in uprva: Kopitarjeva ulica 5. — Telefon 50.

NEODVISEN DNEVNIK

Inserati: Enostopna petlitrska (50 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 50 vin., za dva in večkrat po 45 vin. — Ob sobotah dvojni tarif. — Poslano: Enostopna petlitrska K 1.—, — izhaja vsak dan, izvenšči nedelje in praznike, ob 3. uri popoldne.

Američani - sodniki na Koroškem.

Uradno poroča dunajski korespondenčni urad:

Kakor se je že javilo, so se 16. t. m. pri graški deželni vladi pod predsedstvom deželnega glavarja dr. pl. Kaana začela pogajanja o mejnem vprašanju na Koroškem.

Pogajanj se udeležujejo zastopniki dunajske in koroške vlade z ene in jugoslovanske vlade z druge strani. Ker se pri pogajanjih, h katerim sta kot zastopnika ameriške študijske misije profesorja Coolidge prišla polkovnik Sherman Miles in poročnik King, ni dalo doseči popolno sporazumljenje in se je zato bilo bati, da se pogajanja razdero in se zopet začno sovražnosti. Je polkovnik Miles s pridržkom, da njegov korak odobri njegova višja oblast, staval predlog, da naj bi imenovana člana ameriške misije na podstavi poizvedovanja na licu mesta, brez prejdica za končnoveljavno uredbo, ki jo določi mirovna pogodba, začrtala upravno mejo. Obstoj če premirje naj bi brezpogojno obveljalo.

Ta predlog sta obe stranki pozdravili z veseljem in ga sprejeli. Pogajanja so se danes pozno popoldne zaključila.

Zastopnik nemško-avstrijskega vna-njega urada konzul pl. Hoffinger kakor tudi koroški in jugoslovanski zastopniki so deželnemu glavarju dr. pl. Kaanu izrekli toplo zahvalo za nepristransko in v spravnem duhu izvajano vodstvo pogajanj, ameriškim častnikom pa za smotreni zastop v smislu mirne poravnave.

Polkovnik Miles se je zahvalil za zaupanje, ki je ne sprejema za svojo osebo, marveč za ameriško državo, katero zastopa, ter je izjavil, da se bo z vestnim in nepristranskim izvrševanjem svojega razsodniškega posla izkazal tega zaupanja vrednega.

Deželni glavar dr. pl. Kaan se je v svojih sklepnih besedah zahvalil za njemu izkazano zaupanje in za podporo njegovega prizadevanja ter je izrekel nado, da bo končno doseženi sporazum pravičnem utemeljenim željam težko preizkušenega koroškega ljudstva.

Sveta vojska vstaja.

Tiste, ki žive od alkohola in tiste, ki žive in delajo zanj, sme biti strah: Včeraj je taborila v »Unionu« protialkoholna armada s svojimi generali in moštvom in je vsak lahko videl, da je ta armada velika, disciplinirana, navdušena, da ima krepko vodstvo in spričo vsega tega veliko moč na zgoraj in spodaj. In kar je najlepše, se v tej vojski v lepi slogi objemajo »klerikalci« in »liberalci« s socialnimi demokrati, pa Slovenci, Hrvatje in Srbi. In to ob sami pijači »iz studenca«! Kar je res, je res: S to armado se tudi Narodna vlada SHS ne bo smela šaliti. Pa se tudi ne misli, ker je poslala na tabor svojega predsednika in dva ministra: za javna dela in socialno skrb. Za predsedniško mizo na odru so sedeli možje v črni suknji — duhovniki, pa socialni demokrati in vmes kot pester okrasek srbski častnik z zlatimi našivi. V dvorani in na galerijah pa glav pri glavi, posebno popoldne: Pa so začeli zborovati: Vodja Svete vojske duh. svetnik Kalan, ki mu je tekom zborovanja čim dalje bolj rastel pogum in dobra volja, učitelj Gangl, učiteljica Koželi, kapucinski pater Jeronim Tomac z Reke, srbski poročnik Živančević, dr. Žerjav, dr. Zolokar in ne vem koliko zastopnikov korporacij in društev, učiteljskih, profesor-skih, dijaških itd., pa Srbi in Hrvatji. Več domačih zastopnikov se je bilo zjutraj zamudilo bogvekje in so prišli na protialkoholno žigosanje šele popoldne, ko so jih bili preje dopoldne pošteno ožigosali... Vseh pa le ni hotelo biti. Kdo bi hodil v sršenovo gnezdo! — Na sovražnika: alkoholizem in nenravnost so padali težki, dobro merjeni udarci in se mu je napovedal boj na življenje in smrt; na vse sovražni-kove tajne in prikrite zaveznike in celo nevtralce so se vsipale več ali manj osolene klobute. Koncem vseh govorov in pa razprav je žurnik in pisatelj F. S. Finžgar nemočil čopič v človeško ničemurnost, v človeško slabost in gorje, v naše slovenske in ožje ljubljanske razmere, dodal vesele šegavosti in napravil tako imenitno piko, da je vsem razveselil srce. Tako je ustvaril razpoloženje za petje in ko so dekle-ta zavele hrvatsko himno o abstineci, bi bili radi vsi pomagali, ko bi se ne bili bali, porušiti krasnega soglasja milozvočnih gla-

Otvoritev mirovne konference.

Govor Poincarejev. — Clemenceau predsednik konference.

Pariz, 18. jan. (Lj. k. u.) »Agence Ha-vas« poroča: Mirovna konferenca se je ob udeležbi zastopnikov h konferenci pripu-ščenih držav pričela danes v Parizu. Raz-prave je otvoril predsednik francoske re-publike, Poincare z daljšim nagovorom. — Uvodoma je predsednik naglašal, da se Francija ni udeležila krivic in zločinov, ki jih ima zaznamovati svetovna vojna. Raz-vijal je nato vzroke, ki so dovedli različne države do tega, da so druga za drugo vstopile v to velikansko vojno.

O Italiji je dejal Poincare: Italija je od vsega začetka odklonila ugodnosti, ki bi jih imela vsled nemških ambicij, in se je dvignila proti dednemu sovražniku le, da prepreči umetne politične kombinacije, ki se nikakor niso ozirale na svobodo človečanstva. Predsednik je v svojem govoru

posebno poudarjal svečani sklep, ki ga je spomladi 1917 storila republika Zedinjenih držav pod svojim prevzvišenim predsednikom Wilsonom. Med tem ko se je bojna vihra vedno bolj širila, je tuintam udarjalo na naše uho rožljanje verig zaslužjenih narodov in nas je klicalo iz stoletnih ječ na pomoč. Deloma so ti tlačeni narodi uskočili in nam prihiteli na pomoč. Zopet oživela Poljska je poslala svoje čete, Čehoslovaki so si priborili svojo neodvisnost, Jugoslovani, Armenci in Sirci, vsi podjarmljeni narodi so se obrnili na nas kot na svoje naravne zaščitnike. Zmaga je popolna. Na Vas je sedaj, da iz te polne zmage v imenu pravice in miru ne-sebično izvajate sklepne posledice. Bili ste mnenja, da je treba ugotoviti mirovne po-goje, preden jih sporočite onim, proti ka-

terim smo si v uspešnem boju stali ob strani. Solidarnost, ki nas je združila med vojno in nam priborila zmago, moramo varovati tudi pri pogajanjih in toliko pred kolikor po podpisu mirovne pogodbe. Ako izpremenite zemljevid sveta, se zgodi to v imenu narodov in pod pogojem, da zvesto tolmačite njihove, misli ter da spoštujete samoodločbo narodov in jo z vsemi temi narodi, ki se hočejo združiti s svojimi sosedi, ter onimi, ki se v zmislu svojih obnovljenih tradicij organizirajo na novo. Istočasno ko navdahnete svet kar naj-

tesnejšo harmonijo, bode v soglasju s 14. točko predlogov, ki so jih zvezne velesile soglasno odobrile, vpostavili **splošno zvezo narodov**, ki bo jamstvo proti ponovnim napadom na mednarodno pravo. V Vaših rokah, gospodje, je prihodnost sveta. Prepuščam Vas svojim težavnim posvetovanjem in odvarjam pariško mirovno konferenco.

Pariz, 18. jan. (Lj. k. u.) »Agence Havas« poroča: Clemenceau je bil soglasno izvoljen za predsednika mirovne konference.

Nova italijanska nasilja.

Logatec, 19. januarja. Sporočiti Vam moram o novih italijanskih nasiljih. V najkrajšem času bodo morala vsa slovenska županstva v zasedenih krajih oddati slovenske štampilje, katere so rabila doslej,

in se bodo smela posluževati le italijanskih. Županstvom bodo italijanske oblasti pridobile nove tajnike, ki bodo ondi v uradu občevali s strankami le italijansko in nemško.

Sarajevo proti italijanskemu imperijalizmu.

Nobenega kosčka slovenske, hrvatske, srbske zemlje tujcu.

Sarajevo, 19. jan. (Lj. k. u.) Jugoslov. dop. urad poroča: Danes je bila tukaj velika narodna skupščina, ki se je je udeležilo več tisoč oseb. Zborovanje se je vršilo v znamenju protesta proti italijanskim nasilnostim in italijanskemu imperializmu. Sprejete so bile resolucije, ki poudarjajo, da je sieherni Slovenec, Srb in Hrvat pripravljen, da z vsemi žrtvami obvaruje vsak kosček jugoslovanskega obmejnega ozemlja. Skupščina poziva skupno vlado, da o

tem obvesti vlade zavezniških držav in vse evropsko časopisje. Prečitala se je tudi ravnokar dospela brzojavka regenta Aleksandra na svoječasnoprošnjo dalmatinskih beguncev. Regent izjavlja, da se bodo uresničila vzvišena načela Wilsonova o samoodločbi narodov. Prestolonaslednik poudarja, da bo zastavil vse svoje moči, da se ujedini ves naš troimeni narod na svojem ozemlju.

Dr. Kramar za Jugoslavijo.

Včeraj je obiskal ministrskega podpredsednika dr. Korošca pooblaščenec češko-slovaške ljudovlade v Zagrebu dr. Šimek. Dolgo sta se razgovarjala. Med razgovorom je dr. Šimek sporočil dr. Korošcu, da ni na strani Jugoslavije le ves češki narod, ampak tudi ministrski predsednik

češko-slovaški dr. Kramar. Dr. Kramar je izjavil, da bo svojo zvestobo do Jugoslovancov in njihovih zahtev pokazal ne le v besedah, ampak tudi v dejanju.

Kakor znano, je dr. Kramar že odpotoval na mirovno konferenco v Pariz.

Jugoslovansko brodovje pod francoskim varstvom.

London, 19. jan. Iz Pariza poročajo londonski listi, da je konferenca sklenila, naj bivše avstro-ogrske (sedaj jugoslovansko)

brodovje odpluje na Krf, kjer je prevzame francoski admiral pod svoje poveljstvo.

Odločni general Maister.

Obramba severne meje na Štajerskem.

Maribor, 19. jan. (Lj. k. u.) K napadu na Lučane poroča general Maister:

Dne 14. januarja je oddelek nemške ljudske brambe brez povelja in popolnoma na lastno roko napadel mojo posadko v Lučanah. Deželni glavar štajerski dr. pl. Kaan mi je takoj telefonično izrazil svoje odkrito obžalovanje nad dogodkom. Poveljstvo ljudske brambe (Volkswehrkommando) v Gradcu pa mi je z nastopno brzojavko lojalno priznal nepravilnost tega napada, ker so mi nam-

reč graški vodilni krogi obljubili, da imajo njihove posadke, ki stojijo mojim nasproti, le branilen namen. Ta brzojavka se glasi: »Gospodu generalmaiorju Maistru. Vrhovno poveljstvo v Eibiswaldu javlja, da je danes zjutraj mlad častrik na sporočilo, da namestavajo Jugoslovanci napasti Arnovž in prodirati od Špil, napravil z eno patruljo svoje čete iz lastnega nagiba sune pri Lučanah, ne da bi bil poprej o tem obvestil svoje poveljstvo in ne da bi imel za to kako povelje, ter proti svojim doseda-

sov. Pač pa so vsi peli »Lepo našo domovino«, ki je bila zadnja točka ogromnega sporeda in njegov — cilj.

Poročilo z severne meje.

Ljubljanski kor. urad poroča dne 19. januarja ob osmih zvečer iz uradnega vira: Na Koroškem in na Štajerskem nič novega. Položaj je neizpremenjen.

Nemško divjanje na Koroškem.

Nemci, ki so se približali Velikovecu na nekaj kilometrov, strašansko divjajo v okolici. V nedeljo 12. pros. so se pripeljali v Vovbre in Trušnje na vozovih nemški oboroženi civilisti iz Grebinja. Šli so od hiše do hiše in vsakemu moškemu zapretili, da ga ubijejo, ako se jim ne pridruži. Mnogo zavednih mož in fantov je pribežalo v Velikovec, ker niso hoteli iti z Nemci. Vse zavedne Slovence so odtirali v zapore. Pretepavali so jih in zasramovali. Tako so aretirali in internirali v Grebinju župnika Goleca, v Grebinskem kloštru župnika Kindlmana, v Vovbrah župnika Ebnerja, v Rudi župnika Volavčnika in še mnogo drugih Slovencev. Najbolj so besneli v Vovbrah Pavel Glantschnigg, Hans Morak ter Anton Lopar in Morak Jože iz Kleč. Treba si zapomniti te ljudi, da bodo dobili svoje zaslužen plačilo, kadar zopet zasedemo te kraje. Pristojne oblasti opozarjamo zlasti na Pavla Glantschnigga, ki je podpisal reverz, v katerem je jamčil s celim svojim premoženjem, da ne bo podvzel ničesar proti Jugoslaviji.

13. prosinca so prišle nemške patrulje v Šmartno in odgnale posestnike Maksa in Franca Grila ter Čiča iz St. Štefana, češ da so ti poklicali jugoslovanske vojake tja. V Vovbrah se je javilo kakih 15 mož k nemški Bürgerwehr, med njimi taki, ki niso bili nikoli vojaki, na primer Tomaž in Sorš. Naivečji hujskači so Pavel Glančnik, Morak, Ripl in Grabsteiner. 12. prosinca so nemčurji celo noč pili pri Moraku, zjutraj pa so prišli k županu Pavšnerju, in Grabsteiner mu je z revolverjem grozil, da ga bo ustrelil, ako jim ne izroči zaplenjenega orožja. Dobili so samo eno puško. Nemški roparji so odgnali nad 20 glav živine in svinj iz vasi in niso plačali niti vinaria.

15. prosinca ob 8. uri zvečer je prišla nemška patrulja v Šmartno pri Vovbrah in aretirala posestnika Ošmalca Blaža in Sablatnikovega hlapca. Zadnjega je obdolžil čevliar Plačitz in Štriholč, da je pokazal jugoslovanskim častnikom, kje stoji nemška artilerija. Iz Trušenj so ga 16. odpeljali naprej na Celovec, kjer ga bodo ustrelili. Nemškutar Ternačnik se je te dni okoli hvalil, da bodo Nemci v kratkem napadli Velikovec in pognali Jugoslovane na Hrvaško. Pristojne oblasti prosimo, da pozvedo, kaj se je zgodilo z vsemi temi interniranci.

Slovenski tabor v Lučanah.

Maribor, 20. januarja. (Izvirno.) Včeraj se je v Lučanah vršilo veličastno zbo-

njim navodilom. Volkswehrkommando naznanja ta obžalovanja vredni dogodek Vašemu Veleblagorodju in polaga važnost na to, da se ugotovi, da je zadeva le posledica prekoračenja polnomoči podrejenih organov. Stroga preiskava je že uvedena. Volkswehrkommando Gradec. — Moj odgovor se glasi: »Volkswehrkommando v Gradcu v roke gospoda generalmajorja Reisingerja. Odgovor sem vzel na znanje. Tudi nadalje zaupam popolnoma zagotovitvi, ki ste mi je svoječasno pod častno besedo dala gospod deželni glavar dr. pl. Kaan in polkovnik Schneider poveljstva ljudske brambe (Volkswehrkommando), da namreč ne bode nemška ljudska bramba prodirala preko sedanje zasedene črte z vednostjo in na ukaz poveljstva v Gradcu ter nemškoavstrijske vlade. Na drugi strani so kljub temu deli ljudske brambe napadli moje posadke v Lučanah in sicer brez povelja ter s prekoračenjem območja. Radi tega ne smatram več teh napadajočih delov kot regularne čete poveljstva ljudske brambe in sem dal svojim predstražam sledeče povelje: »1. Od danes naprej veljajo vsi napadalci od nemškoavstrijske strani za tolpe. 2. V slučaju napada se morajo že določeni talci nemudoma zajeti in odvesti v kraj, ki sem ga določil. 3. Ob vsakem napadu je v napadenem kraju nemudoma iztirjati kontribucijo, ki sem jo že določil. 4. V slučaju, da bi se morale moje čete začasno umakniti, se morajo napadeni kraji nemudoma zažgati. Tozadevne priprave morajo biti dovršene danes ob 6. uri zvečer.« Končno naznanjam Vašemu Visokorodju, da v slučaju kakršnegakoli novega napada od nemškoavstrijske strani ne morem več držati dane obljube, da namreč ne prekoračim danes zasedene črte. Umikajoče se napadalce bodem torej odslej brezobzirno dal zasledovati do črte, ki mi bode potrebna, da ščitim do sedaj zasedene kraje. Prosim, da Vaše Visokorodje še danes to naznanite podrejenim četam in gospodu deželnemu glavarju. V Mariboru, dne 16. januarja 1919. General Maister. — Nato sem prejel naslednji odgovor: »Poveljstvo ljudske brambe sporo-

ča sporazumno s štajersko deželno vlado: Izmena oddelka, ki je 14. januarja 1919 zakrivil dogodke v Lučanah, je v teku. Odločno se zavarujemo proti zagroženim represalijam, posebno pa proti točkam 1 do 4, in prosimo, da se prekličejo, drugače bi se morala deželna vlada obrniti na državni urad za zunanje zadeve, da doseže preklic teh točk mednarodnim potom. Le radi reda ugotavljamo končno, da zagotovila, ki sta jih podala ob priliki omenjenega telefoničnega pogovora deželni glavar dr. pl. Kaan in polkovnik Schneider glede definitivnega značaja sedanjih vojaških odredb, niso bila dana pod častno besedo. Razume se pa samoočbebi, da ta okolnost ne pomenja niti najmanjše spremembe ne na značaju, ne na polni obveznosti teh zagotovil, ki veljajo tudi danes. Volkswehrkommando Gradec, z dne 16. januarja 1919. — Nato sem podal nastopno izjavo: »Volkswehrkommando Gradec. Izjavo poveljstva ljudske brambe sem vzel na znanje. Moram pa posebe poudariti, da moje varnostne odredbe, ki sem jih naznanil v telefonični brzojavki dne 16. januarja 1919, niso nikake represalije, pač pa preservativna sredstva zoper morebitni zopetni prelom pogodbe od strani posameznih neodgovornih elementov ljudske brambe. Razume se samoočbebi, da se ne bom poslužil omenjenih odredb, dokler ne bodo moji oddelki v to primorani. Glede zagotovil pod častno besedo z ozirom na defenzivni značaj sedanjih vojaških odredb poveljstva ljudske brambe sem podal že včeraj gospodu deželnemu glavarju tozadevno izjavo in mi je leta obljubil, da obvesti o tem poveljstvo ljudske brambe. Končno opažam, da je ta odgovor zakasnila moja včerajšnja službeni odsotnost iz Maribora. General Maister. — Po došli poročilih je imel napadalec izgube: enega mrtvega in 13 ranjenih; dalje enega poročnika in dva moža vjete; vjetnike sem poslal v Ljubljano. Razen tega je bil ujet pismonoša v Lučanah, Alojzij Haas. Naše izgube znašajo: dva ranjena in eden ujet. V Mariboru, dne 19. januarja 1919. General Maister.«

rovanje sredi trga. Ljudje so prišli kljub slabemu vremenu in snegu od vseh krajev. Dvorana je bila nabito polna. Govoril je urednik Žebot. Ljudstvo je bilo navdušeno za Jugoslavijo. V resoluciji, ki jo je sestavil domačin, se zborovalci zahvaljujejo generalu Majstru, da je zasedel Lučane in tako sijajno odbil napad Nemcev. Slovensko ljudstvo v Lučanah in okolici prosi belgrajsko vlado, naj zasedejo jugoslovanske čete tudi kraje severno od Lučan, ker tudi tam prebivajo Slovenci. Demarkacijska črta naj se premakne približno 10 km severno od Lučan. Zborovalci so poslali brzojavni pozdrav regentu Aleksandru in so končno, menda prvič v Lučanah, navdušeno zapeli »Lepo našo domovino«.

Lahi zaplenili parnik pod ameriško zastavo.

Preko Splita poročajo iz Jelse: Ko je došel parnik »Dinara« pod ameriško in mednarodno zastavo, ki je prinesel poročila od ameriškega admirala, je poveljnik italijanskega brodovja na Jelsi pozval kapitana, naj gre z njim na poveljstvo. Tri ure so ga imeli v pisarni. Medtem je iz Starega grada došlo italijansko vojaštvo, ki je zasedlo parnik. Italijanski poveljnik je dal sneti ameriško in mednarodno zastavo in razobesiti italijansko. Nato so parnik Lahi odvedli v Stari grad.

Ententa needina radi italijanskih zahtev.

Bern, 20. Glede mirovne konference vladajo med entento še nesoglasja. Prvič ni ententa edina glede vprašanja Jadranskega morja. Pichon in Clemenceau sta za italijanske zahteve in sicer Pichon zato, ker upa, da se bo potem Italija odpovedala prvenstvu v Sredozemskem morju, Clemenceau pa želi po sklepu miru imeti v Italiji dobrega soseda. Angleži so pa proti temu, da bi Italija posedovala obe obali Jadranskega morja. Angležem se pridružujejo Združene države, ki sploh niso podpisale londonskega pakta. Drugo nesoglasje vlada radi pripustitve ruskega zastopstva na mirovni konferenci. Tretji vzrok nesoglasja je razpravni jezik. Francozi zahtevajo francoščino, Wilson pa angleščino. Zato bi radi Francozi zavlekli začetek pogajanj do srede februarja, ko se bo Wilson vrnil v Ameriko. Končno niso edini radi dopuščenja časnikarjev na mirovno konferenco. Wilson je namreč za javnost razprav, nekateri so pa proti temu.

Nova jugoslovanska ustava.

Belgrad, 19. (Lj. k. u.) Ministrski svet je sklenil že na eni svojih prvih sej, da se glavne določbe srbske ustave razširijo na ves teritorij kraljevine SHS. Posebna komisija, sestojeca iz ministrov dr. Kramerja, dr. Trifkovića in Korača, je dobila nalog, da izdela začasno ustavo za Jugoslavijo. Komisija je svoje delo dovršila in je predložila konkretne predloge ministrske-

Organizacija jugoslovanske armade končana.

Zagreb, 19. januarja. (Lj. kor. urad.) Kakor poročajo iz Belgrada, bo v kratkem v glavnih potezih končana reorganizacija jugoslovanske armade. Zagreb postane po novem načrtu sedež armadnega

poveljništva. Armadni poveljnik v Zagrebu bo srbski general Božo Janković, ki dospe v Zagreb že v par dneh. Z njegovim prihodom preneha funkcija srbske vojaške misije v Zagrebu.

Slovenske prosvetne zahteve.

Znanstveni odsek kulturnega sveta je sklenil: Ustanovi naj se slovensko vseučilišče in sicer, če je mogoče, popolno. Znanstveni odsek je tudi že imenoval kandidate za slovensko vseučilišče; med njimi so taki, ki so se že habilitirali, dalje taki, ki so sposobni po svoji znanstveni delavnosti, da takoj postanejo docenti, in slednjič taki, ki jim je še treba dati priliko, da se primerno izobrazijo.

Organizira naj se v Ljubljani osrednja znanstvena knjižnica. Združijo naj se vse bivše državne knjižnice (tako ljubljanska, goriška, tržaška, celovška licejska knjižnica ter graški Johanneum), potem muzejske knjižnice in po možnosti tudi zasebne (n. pr. ljubljanska bogoslovna in frančiškanska knjižnica). Kot najprimernejši prostor za osrednjo knjižnico se je imenoval Naročni dom v Ljubljani.

Iz raznih državnih, deželnih, dvornih in zasebnih arhivov (n. pr. iz samostanskih arhivov, iz arhivov grofov Turjaških) naj bi se napravil skupen osrednji arhiv, ki naj bi bil na razpolago znanstvenim delavcem.

mu svetu, ki se bo z njimi pečal v najkrajšem času. Tako je pričakovati še prihodnje dni razglasitev začasne jugoslovanske ustave. — Kakor je izvedel jugoslovanski dopisni urad v Belgradu, ustava ne bo obsegala samo določb o političnih in državljskih pravicah, marveč tudi nadaljnje točke o začasni organizaciji kraljevine SHS. Posebno bo ustava obsegala odredbe glede narodnega predstavnštva in glede samouprave. Ustava pridruže srbsko inštitucijo državnega sveta kot vrhovnega in upravnega sodišča, ter inštitucijo glavne kontrole kot najvišjega računskega dvora. Število članov državnega sveta se poveča od 15 na 30, število članov glavne kontrole od 5 na 14. Za obe instituciji bodo nanovo imenovani priznani veščaki iz vseh jugoslovanskih pokrajin. Za državno veče ostane dosedanj poslovnik srbske narodne skupščine začasno v veljavi, državno veče pa si bo v prvih sejah določilo nov poslovnik.

Ureditev valute v Jugoslaviji.

Belgrad, 19. (Lj. k. u.) Jugoslovanski dopisni urad poroča: Finančni minister je v zvezi z naredbama o žigosanju in popisovanju avstro-ogrskih in bolgarskih bankovcev na teritoriju države SHS izdal naredbo, ki določuje, da morajo vsi denarni zavodi, trgovske tvrdke, akcijske in komanditne družbe, zadruga, obrtna podjetja kakor tudi vsi privatniki prijaviti vse svoje zahteve v inozemstvu v kronski in levski valuti po stanju dne 31. januarja t. l. Te prijave je treba predložiti do 5. februarja t. l. nadzorništvo finančnega ministrstva v Belgradu oziroma poverjeništvom za finance v Zagrebu, Ljubljani, Novem Sadu, Sarajevu, Splitu in na Cetinjah.

Ameriški Rdeči križ v Zagrebu.

Zagreb, 19. januarja. (Lj. kor. urad.) Snoči je dospela semkaj skupina ameriških zdravnikov in strežnic, ki so člani misije ameriškega Rdečega križa. Njim na čast so priredili banket, kjer jih je pozdravil polkovnik Milan Pribičević.

Bojni načrt boljševikov zoper entento.

Rotterdam, 19. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad poroča: Kakor javlja »Daily Mail« iz Petrograda, so v sovjetu razpravljali načrt za vojni pohod v letu 1919. Načrt določa, kako naj sovjetske čete ob pomoči nemškega proletarijata napadejo entento. V ta namen je Nemčija razdeljena v 15 okrožij. Posvetovanja o tem načrtu so se začela, še preden se je v Berlinu zrušilo špartakovsko gibanje.

Požun češki.

Požun, 29. januarja. (Lj. kor. ur.) Čehoslovaški tisk. urad poroča: Požunska inteligenca, nemška kakor mažarska, se je čehoslovaški republiki stavila na službo. Požunski nemški narodni svet ter obe

radikalni stranki požunski so se izjavili za to, da naj se Požun prikloni čehoslovaški republiki. Mnogi mažarski uradniki, med njimi tudi neki bivši veliki župan, ter mnogi drugi so storili zaobljubo zvestobe. Mažarska in nemška socialnodemokratska stranka so se izjavile za čehoslovaško državo in storile zaobljubo zvestobe. Znano mažarsko društvo bivše vojvodinje Izabele je ogrska vlada pozvala, naj se preseli v Budimpešto. Društvo je to zahtevo odklonilo.

Bitka med Poljaki in Ukrajinci.

Lvov, 19. (Lj. k. u.) Glasom čehoslovaškega tiskovnega urada poroča poljska brzojavna agentura, da pripovedujejo osebe, ki so skozi ukrajinsko fronto došle v Lvov, da se je v okoliših mesta Tarnopola vnela nova bitka z jakimi poljskimi oddelki, katerim se je bilo posrečilo prodreti do tjekaj. Ukrajinci da so zbrali veliko vojno silo, bitka da je izredno ljuta.

Boljševiki pred Varšavo.

Berlin, 19. (Lj. k. u.) Čehoslovaški tiskovni urad poroča: Ruski boljševiki so že zasedli 70 km od Varšave oddaljeno mesto Mošci. Boljševiki korakajo v treh oddelkih proti Varšavi.

Armenci potujejo v Pariz.

Marsilja, 19. jan. (Lj. k. u. — Brežično.) Semkaj je dospela armenska misija štirih oseb pod vodstvom carigradskega patriarha in nadškofa Turiana. Misija potuje v Pariz.

Nova nemška ustava.

Berlin, 19. januarja. (Lj. k. u. — Brežično.) Nekaj dodatkov k načrtu za novo državno ustavo. Poglavja, iz katerih obstoji načrt za novo državno ustavo, imajo nastopne nadpise: I. Država in nemške svobodne države. II. Temeljne pravice nemškega naroda. III. Državni zbor. IV. Državni predsednik in državna vlada. — Znotraj meja dosedanje nemške države se smejo, kjer tako preuredbo zahtevajo oziroma na plemenske posebnosti, na gospodarske razmere in na zgodovinske odnose, ustanoviti nove države, in sicer brez ozira na dosedanje meje. Nobena na novo ustanovljena svobodna država naj ne šteje manj nego dva milijona prebivalcev. Več sestavnih držav se lahko združi v novo svobodno državo. Treba le, da se sklene državna pogodba in da to pogodbo odobrita narodno zastavstvo in pa dosedanje državne zveze, da se prikloni drugi nemški svobodni državi ali da se osamosvoji v posebno svobodno državo znotraj meja dosedanje nemške države, je za to treba ljudskega glasovanja. — Za državnega predsednika more biti izvoljen, kdor je prekoračil 35. leto starosti in je nemški državljani najmanj 10 let. Izvoli se z absolutno večino vseh v nemški državi oddanih glasov, ako je treba, tudi z ožjo volitvijo. Ako je državni predsednik za-

držan, ga more za dobo največ treh mesecev nadomeščati predsednik zbornice držav. —

Iz pokrajine.

kr. Dr. Rešetar, priznani jugoslovanski učenjak ter profesor slavistike na dunajski univerzi, je bil od Nemške Avstrije odpuščen iz službe. Upati je, da bo sedaj svoje učenjaško delovanje nadaljeval na zagrebškem vseučilišču.

kr. Železniška zveza Ljubljana — Karlovec. — Omeniti je, da uporabljajo ljudje na Dolenjskem, zlasti iz Bele Krajine, progo Ljubljana — Karlovec za v Zagreb (in na Reko). V Caprag se jih menda ne vozi posejno veliko; pač pa uporabljajo to progo tudi za v Bosno. Ako se voziš v Karlovec, čakaš v Bubnjarcih 4 ure (ali pa 16 in pol ure, ako se voziš s ponočnim vlakom z Dolenjskega). Ako se voziš iz Zagreba v Belo Krajino, čakaš v Karlovcu 12 ur, če pa se odpelješ iz Zagreba popoldne, 22 ur; vlak ti je odšel iz Karlovca dve uri prej; tako rabiš za progo Zagreb—Karlovec—Črnomelj, katero bi lahko prevozil v 3 in pol urah, celih 25 ur.

kr. »Štacijsko poveljstvo.« Prejeli smo: Svetujemo merodajnim krogom in časopisju, da se poslužujejo namesto izraza »štacijsko poveljstvo« boljšega izraza: postajno poveljstvo (hrv. »postajno zapovedništvo«). »Postaja« ne pomeni prav nič manj važnega kot »štacija«. »Garnizijskemu« nadzornemu častniku pa pravijo Hrvati: »posadni nadzorni častnik«. Mislimo, da tudi ta izraz mirne vesti lahko prevzamemo od Hrvatov.

kr. Nov list v Belgradu je zopet začel izhajati. Naslov mu je »Epoha«.

kr. Zastava na jugoslovanskih trgovskih ladjah bo odslej medzvezniška, to je belo-modra-bela. Kapitani trgovskih ladij so se namreč branili pluti pod italijansko trobojnico. Po intervenciji zaveznikov se je sedaj vprašanje zastav rešilo v gorenjem smislu.

kr. Italijani v Zagrebu. V Zagrebu je bilo nastanjenih 20 italijanskih častnikov in vojakov. S svojim nastopom so v kavarni »Corso« povzročili neljubo afero ter so bili sedaj zato vsi službeno odpoklicani.

kr. Ni slabo. Po zagrebških ulicah so se v zadnjem času namestili dečki kot snajlci čevljev. Pravijo, da zasluži posamezni izmed njih po 60—80 K dnevno ali 1600 do 2400 kron mesečno. Ni slabo, četudi je res komaj polovica.

kr. Baron Rauch prodaja svoja posestva v varaždinski okolici. Prodajo ima v rokah upravitelj v Martijancu. Kupcev je dovolj. Revnejši so se združili, da bodo kupili zemljišča na večletno odplačevanje.

kr. Zavarovanje hišnih uslužbencev. Hrvatska Narodna vlada je razširila socialno zavarovanje tudi na posle, ki se morajo zavarovati od 1. januarja t. l. dalje. Kmetski posli so izvzeti. Slaba usluga to kmetskemu stanu!

Iz Ljubljane.

I Slovensko mirovno odposlanstvo se je odpeljalo danes preko Dunaja v Pariz,

kjer se snide z našimi zastopniki dr. Zolgerjem in dr. Rybařem, Ko kličemo našim odposlancem srečno pot, jim izražamo hkrati svojo toplo željo, naj bi se vrnili domov ovenčani z uspehi!

I Ljubljansko gledališče je vedno tako prenapolnjeno, da niti Ljubljančani, ki se za vstopnice nastavljajo par dni prej, ne morejo dobiti v njem prostora — kaj šele gostje z dežele, ki prav tako vzdržujejo ta kulturni zavod s svojimi davki in so prav tako potrebni plemenitega razvedrila. Uprava nemškega gledališča je prepustila slovenski drami svojo zgradbo. Zakaj se torej ne prično slovenske dramske predstave v tem poslopju? Hiša Narod. gledališča bi bila s tem zelo razbremenjena, čisti prinos predstav bi se zelo zvišal in ustreglo bi se tudi občinstvu.

I Revolucija v Ljubljani. Tujec, ki gre med 8. in pol 9. uro zvečer po mračnih ljubljanskih ulicah, mora dobiti vtis, da se v Ljubljani pripravlja široko zasnovana in dobro organizirana revolucija. Na raznih točkah mesta se zbirajo gručice temnih postav, ki zelo živahno in glasno razpravljajo, zabavljajo na vlado ter na razne načine dajejo duška svojim protestom. Tujcu je nerazumljivo in se mu zlasti sumljivo zdi, da si zopet napovedujejo sestanke za prihodnji večer in se potem z bojevitimi klici vtapljajo v temo. Kar tujca posebno straši in ga prepričuje o resnobi te skrivnostne organizacije, je dejstvo, da se v teh nočnih trumah nahajajo tudi ženske, ki so mnogokrat videti še bolj revolucionarne ko moški. Da ne dobi naše mesto žalostnega slovesa jugoslovanske Barcelone, ki je središče anarhistov, bo treba v prihodnji izdaji ljubljanskega Kažipota tujcu pojasniti, da so ti revolucionarji sicer miroljubni meščani, da ne prirejajo shodov, razen pred gostilnami, kadar jih natakariča vrže iz sobe in da njihovi protesti veljajo zlasti policijski uri, ki se jim zdi odločno prezgodnja.

I Streljanje v Ljubljani po noči še vedno noče ponehati. O tej stvari nam piše prijatelj: Pred tremi dnevi okrog 11. ure ponoči sem stal v svoji sobi (stanujem na Poljanskem nasipu) in čujem zunaj močne strele. Odprem okno, zopet strel, slišal sem, kako je kroglica žvižgala mimo okna. Ne vem, kaj delajo varnostni organi?

I Temna Ljubljana. Ljubljanske ulice so tako temne, da človeku ni ravno treba, da je ljubitelj alkohola, pa se vseeno lahko zadene za glavo ob kak zid ali cestno svetilko, ki stoji dandanes le še za napotje ali pa morda samo oznanja svetlejših časov. Pa to je treba potrpeti, ker časi so taki. Toda iz varnostnih ozirov je nujno, nekatere ulice bolj razsvetliti. Javna varnost zelo trpi, posebno v bolj oddaljenih ulicah. Sicer pa n. pr. Sv. Petra nasip ni na periferiji, a je vendarle potreben malo več luči. Elementi, ki se boje luči, imajo na Sv. Petra nasipu lahko zborovanje za celo Ljubljano, pa se jim ni treba bati, da jih bo kdo preganjal. Tudi streljajo v večjo zabavo. Tupatam se izgubi tam doli kaka patrolja, ki kakor izgubljena reva tava po temi in mora še paziti, da ne pade v vodo. Priporočamo tedaj v take ulice več luči, ne radi komodnosti, marveč radi varnosti!

I Iz gledališke pisarne. V ponedeljek, 20. januarja Ivo Vojnovića »Smrt majke Jugovićeve« za abonement C. Predstava se prične ob 1/2 8. zvečer. — V torek, 21. jan. ob pol 8. Čajkovskega opera »Jevgenij Onjegin« za abonement A. — V sredo, 22. januarja Ivo Vojnovićeva drama »Smrt majke Jugovićeve« za abonement B. — V četrtek, 23. jan. ob 1/2 8. zvečer J. Čajkovskega opera »Jevgenij Onjegin« za abonement C.

I Občni zbor slovenskih geometrov v Ljubljani se vrši v nedeljo, dne 26. januarja 1919 v uradnih prostorih na Vodnikovem trgu št. 5, II. nadstropje, ob desetih dopoldne. Ker so na dnevnem redu važne reči in ker se isti dan popoldne vrši ustanovni občni zbor društva državnih uslužbencev SHS za slovensko ozemlje, naj se člani polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

I Dvojce volov je ušlo neznanokam v soboto popoldne ob 5. uri iz mestne klavnice. Vola imata vrezane rimske številke. Kdor bi kaj vedel o volih, naj to naznani vratarju na mestni klavnici. Sviri se pred nakupom volov.

I Opozorilo. V uradnem listu št. 34 izide naredba 256, s katero se izdajajo novi predpisi o odškodninah za vojne dajatve, na kar se prizadete stranke opozarjajo. Naredba bo tudi nabita na magistratni deski.

Politična kronika.

p Avstro-Ogrska — še obstoji? Iz Pariza poročajo: »Agencija Radio« javlja, da je odšla ameriška misija v Avstro-Ogrsko, da tam proučava politične, socialne in gospodarske razmere teh krajev. Glavni stan te misije bo na Dunaju, podružnice pa v Pragi, Budimpešti in Zagrebu ter še v nekaterih mestih. Belgrajska »Pravda« pravi k temu: Ta vest nas preseneča. Vemo, da Avstro-Ogrske ni več in zato se čudimo, da prihaja taka komisija na Dunaj kot središče, medtem ko pošilja podružnice v Prago, Budimpešto in Zagreb. Veliko lažje bi se o čeških razmerah informirale v Pragi sami, o jugoslovanskih pa v Belgradu, nikakor pa ne na Dunaju. Naši zavezniki menda še ne vedo, kaj se je zgodilo z Avstro-Ogrsko. — Tako »Pravda«. Pa je res še nekaj črnorumenih elementov tudi še na oni strani!

p Medmurci kličejo: Narod bodi pripravljen! V mestu Varaždinu se je vršilo dne 1. t. m. veličastno zborovanje, ki se ga je udeležilo mnogobrojno občinstvo in manifestiralo proti okupaciji naše zemlje po Italijanih. »Brez našega morja nismo svoboden narod... Zato naj nam bo meč vedno oster in narod vedno pripravljen, da brani svoje pravice in svoj obstanek. — Na glavni skupščini varaždinskega mestnega zastopstva dne 2. t. m. so sklenili, da se priklopi Medmurje veliki varaždinski županiji.

p Češko-slovaška država. Bivši minister Fiedler razpravlja v mesečniku »Osvešt« o češko-slovaški državi. Češka bo štela 6-3 milijonov Čehov, 3-5 milijonov Nemcev, 2 milijona Slovakov, 250 tisoč

Poljakov, 50 tisoč Madžarov in nekaj Rusinov.

p Brzojavni plebiscit. Someščani jugoslovanskega zunanega ministra dr. Trumbića, Spličani, so mu čestitali za novo leto brzojavno. Na brzojavki je bilo 11.578 podpisov samih polnoletnih Spličanov.

p Mažari prosijo pomoči. Društvo ogrskih ustvarjajočih umetnikov je poslalo vsem umetniškim zvezam zmagovitih držav oklic, v katerem prosi pomoči za ubogo (!) ogrsko domovino, ki se bori s smrtjo. Ogrski umetniki pozivajo svoje tovariše v imenu kulture, naj se zavzamejo za pravičen mir in zmago pravice, da ne bo prisiljena Ogrska v obupu prijeti zopet za orožje ter postaviti na plan vse do zadnjega moža.

p Španski kralj Alfonz bo obiskal južno-ameriške latinske republike, da jih pridobi za zblizanje s Španijo.

p Mažarske lokomotive Srbiji. Tekoči teden začne v Sobotici prevzemati lokomotive in vagoni, ki jih po pogodbi za premirje morajo Mažari odstopiti Srbiji. Ker je tamošnji železniški predor že popravljen, bodo lokomotive in vagoni iz Sobotice odpeljali naravnost v Belgrad.

p Proti draginji in oderuštvi so zborovali 18. januarja češki socialisti v Olomucu. Poslali so vladi v Prago pozdravno brzojavko, v kateri ji izrekajo zaupanje.

p Na Kitajskem so dobili novo vlado, ki pa je le prehodna. Doslej vlada še nasprotje med severom in jugom v tej veliki državi. Ko se posreči nasprotja poravnati, bodo dobili na Kitajskem koalicijsko vlado.

p Demonstracije za zvezo narodov v Italiji. Iz Milana poročajo o velikih demonstracijah, ki so se vršile tam za Wilsonovo zvezo narodov. Italijanskemu imperializmu se majejo tla.

p Liebknecht. Dr. Karel Liebknecht je bil rojen 23. avgusta 1871 v Lipskem kot sin leta 1900. umrlega socialnodemokratskega voditelja Viljema Liebknechta. Končal je pravoslovne študije in se prvotno ni pečal s politiko. Bil je štiri leta referendar, nakar se je naselil v Berlinu kot odvetnik, kjer je imel kmalu zelo veliko klientele. Šele leta 1908. je bil izvoljen za pruskega deželnega noslanca. Leta 1912. je prišel kot zastopnik volilnega okraja Potsdam v državni zbor. Znan je postal Liebknecht prve dni vojske s svojim nediscipliniranim postopanjem proti socialnodemokratskemu vodstvu v vprašanju vojnih kreditov. Ker je neprestano grešil proti strankini disciplini, so ga januarja leta 1916. izključili iz socialnodemokratske stranke.

p Roza Luksemburg. Roza Luksemburg je bila po rodu Rusinja. Stara je bila 45 let. Da je dobila nemško državljanstvo, se je pred mnogimi leti poročila z nekim Nemcem po imenu Lübeck. Zakon je bil kmalu ločen in takoj nato je Roza pričela strastno agitacijo za skrajno socialistične zahteve. Radi njenega delovanja so jo zaprli in je bila osvobodjena šele, ko se je ustanovila nova socialistična republika. Roza Luksemburg je bila male, slabotne postave in grdega obraza; po svojem duhu je daleč nadkriljevala Liebknechta, ki je bil popolnoma pod njenim vplivom. Dne

1. maja 1916. je bil pri demonstracijah v Berlinu aretiran. Bil je takrat že pri vojakih in se je kot vojak v civilni obleki udeležil demonstracij. Nato je bil radi upora proti državni sili in radi poskušenege izdajstva obsojen na 4 leta ječe. Malo dni pred revolucijo je bil pomiloščen, ko je že dve leti in pol svoje kazni prestal. Ko je bil spet prost, se je takoj postavil na čelo revolucionarnega gibanja, katero je s svojimi spisi že leta prej pripravljaval. Svoje spise je podpisoval z imenom »Spartakus« in zato so se tudi njegovi strankarji imenovali Spartakovci. Bil je v najožjem stiku z ruskim boljševizmom in je zelo živahno občeval z odposlancem ruskih boljševikov Radekom.

Zagreb, 19. januarja. (Lj. kor. urad.) Polkovnik Milan Pribičević je v imenu srbske vojaške misije slovesno pozdravil bataljon slovenske legije, ki je določen za Zagreb kot kader novega zagrebškega pehotnega polka.

Praga, 19. (Lj. k. u.) Kakor poroča čehoslovaški tiskovni urad, je praški zastopnik jugoslovanske vlade Ivan Hribar včeraj došel v Prago in se nastanil v hotelu »Saški dvor«.

Praga, 19. januarja. (Lj. kor. ur.) Čehoslovaški tiskovni urad poroča: Ministrski predsednik dr. Kramář je včeraj prejel brzojavko, v kateri sporoča dr. Borsi iz Rima, da je grofica Piccolomini-Menotti čehoslovaški republiki podarila 1000 kvadratnih metrov obsežno stavbišče v lepi legi nasproti cerkvi sv. Petra, da tam postavi čehoslovaško akademijo lepih umetnosti.

Pariz, 19. januarja. (Lj. kor. ur.) Čehoslovaški tisk. urad poroča brezžično: Francoski poslanik St. Hilaire je iz Bukarešte odpotoval v Sedmograško, da se seznani s tamošnjim položajem.

p Beograd, 19. jan. (Lj. k. u.) Jugoslov. tisk. urad poroča: Belgrajska vseučiliška omladina je pred kratkim izročila generalu d'Espereyju krasno izdelane javorove gosli. Sedaj sta dospela generalov odgovor in njegova slika z napisom: »Gloire aux Serbes qui y ont pas.« (Slava Srbom, ki še niso obupali.) D'Esperey.

Pariz, 19. januarja. (Lj. kor. ur.) Čehoslov. tisk. urad poroča brezžično: Kakor javljajo iz Stockholma, se je general Denikin z donskimi kozaki zvezal z rusko vlado v Omsku. S tem se je armada sibirske vlade, ki je doslej razpolagala s 30.000 možmi, pomnožila na več nego 100 tisoč mož.

Kijev, 18. jan. (Lj. k. u.) Dlasom Dun. kor. urada je beloruska sovjetska vlada proglasila Belo Rusijo za del ruske sovjetske republike. Hkrati je v Beli Rusiji uvedla boljševiško zakonodajo.

p Beograd, 19. jan. (Lj. k. u.) Jugoslov. tisk. urad poroča: Angleško poslaništvo objavlja nastopno: Angleške omejitve uvoza in izvoza manufakturnega blaga so se že ublažile. Angleški izdelki bodo kmalu zadostovali vsem povpraševanjem. Z gotovimi omejitvami je mogoče dobiti le kovinske in celične kablje, kositer, lim in železniški ter brodomni material. V izobilju

je na razpolago lesenih predmetov, kovinskih izdelkov, žveplene kisline, materajala za aeroplane itd.

Po svetu.

s Boljševiki in zakon. Boljševiki se vsega lotijo temeljito, to jim je treba poznati. Tako so tudi zakon obrnili popolnoma na glavo. Spomladi l. 1918. so za Vladimir izdali postavo o preosnovi zakona, v katero so sprejeli poleg nekaterih dobrih stvari (nedotakljivost deklet do 18. leta in najstrožja kazen za žaliha ali onečaševalca) določbo, da postane vsako dekle z 18. letom državna last in se mora dati vpisati v uradu »svobodne ljubezni«. Vsako vpisano dekle ima pravico, da si med možmi od 19. do 50. leta izbere moža. Moški mora izvolitev brez ugovora sprejeti. Na drugi strani imajo pa tudi moški pravico, da si izmed vpisanih deklet izbere ženo in se izbrano dekle izvolitvi ne sme upirati. Otroci iz teh zakonov so državna last. — Še vse drugačne določbe je obsegala boljševistična zakonska reforma za Saratov, tako da jih radi spodobnosti ni mogoče ponoviti. K sreči je ljudstvo pametnejše in se za te postavbe ne briga.

s Frak in smoking v Parizu. Neki pariški list je imel kmalu, ko je minila pijačnost zmagoslavja, nastopno notico: »Od današnjega večera dalje se zopet za izobraženega človeka spodobi, da oblečejo gosposdije frak ali vsaj smoking, kadar gredo k odličnim obedom ali v elegantno gledališče, kakor morajo tudi gospe obleči izrezane obleke.« Ker se v odličnih krogih mnenja tega lista prevzemajo skoro kakor oblastvene odredbe, je zelo verjetno, da bosta frak in smoking v nočnem Parizu zopet zagospodovala. Med vojsko je namreč državni podtajnik za lepe umetnosti strogo prepovedal nositi tako večerno opravo in je skrbel za to, da se je občinstvo tistih gledališč, ki so dobivala državno podporo, natančno držalo tega predpisa. V salonih so se sicer manj menili za to željo vlade, pri odličnih obedih je bilo še vedno mnogo smokinga, toda v operi se ni upal prikazati noben frak in nobena žaketa, marveč samo kratka suknja. Odkar je pa obiskal Pariz angleški kralj, je eleganca tudi uradno zopet dovoljena. Pri nas takih odlokov ni bilo treba in tudi danes še niso potrebni: mi nimamo blaga niti za kratke suknje!

s Klobuki bodo cenejši. Zadruga klobučarjev v Pragi je sklenila, da bo znižala ceno moških in ženskih klobukov. K stroškom nakupa in izdelovanja bodo pristeli le neznaten znesek za režijo. Razen tega je zadruga sklenila pozvati tovarnarje in izdelovalce, naj ustvarijo nov »ljudski klobuk«, ki bo okusen in splošno rabljiv.

s Očeta je ustrelil Hans Hammelhof v občini Windhof nad Gradcem. Oče je večkrat hodil pijan domov ter ob takih prilikah pretepel ženo. Ko je mož pretečeno sredo zopet pijan prikolovratil domov, je mati v strahu, da bo zopet tepena, poklicala sinove. Mladi, nekoliko omejeni sin Hans skoči iz postelje, prime

za puško in v razdalji 4 korakov ustrelil na očeta, ki se je skozi glavo prestreljen, zgrudil mrtev.

s Koliko je stal panamski kanal? Kakor poroča »Zentralblatt der Bauverwaltung«, znašajo stroški za panamski kanal 1575 milijonov mark. V to vsoto je všteto onih 158 milijonov mark, ki jih je dobila francoska panamska družba za odstop svojih pravic, ne pa 700 do 800 milijonov mark, katere so francoski podjetniki pri stavbi izgubili. Za vzdrževanje in obrat se rabi letno okrog 23 milijonov mark, od katerih dobiva republika Panama vsako leto 1.050.000 mark za odstop zemljišča.

s Dragocene naramnice. Vojske je konec in cesarstva tudi. Cesar, ki je podeljeval velika in mala odlikovanja na belo-rdečih trakovih hrabrostne svetinje, sedi osamel v gradu Eckartsau. Belordeče trakove pa jedo molji po dunajskih trgovinah. Kam bi ž njimi! Prefrigan dunajski trgovec pa si je znal pomagati ter je iz trakov za hrabrostne svetinje dal napraviti druge trakove — naramnice za hlače. Te sedaj nosi lahko vsakdo brez legitimacije, če je odšel za nje — 35 K.

s Ženinovo maščevanje. Častnik Kalsovski, ki je bil v garniziji v Sopronju, je 16. jan. prišel k zobozdravniku dr. Mellerju in je poprosil za roko njegove 17letne hčere. Oče ga je odbil. Nato je častnik segel po samokresu in je dvakrat ustrelil proti dekletu, ki se je v krvi zgrudila. Poškodbe so smrtno nevarne. Morilec je zbežal. Družina nesrečne neveste spada k najuglednejšim krogom Sopronja.

s Uniforma čeških vojakov bo prirojena po ameriški, ker ima Amerika veliko izgotovljenih montur in blaga, kar se bo dobilo po ugodnih cenah. Tako je sklenila vlada češke republike.

s Kako Italijani časte spomin Cezarja Battistija. Cezar Battisti je pred vojno z Italijo pobegnil iz Tridenta na Laško in se je boril v italijanski armadi proti Avstriji. V nekem boju so ga Avstrijci ujeli in ga na gradu v Tridentu obesili ter pokopali na grajskem dvorišču. Ko so Italijani jeseni zasedli Trident, so takoj začeli častiti Battistijev grob, ki so ga vsega pokrili z venci, mu postavili častno stražo in romali nanj. Nekemu italijanskemu častniku se je pa zbudil sum, da je grob prazen. In res, ko so ga odkopali, niso našli v njem trupla. Strogo so jeli zaslišavati ulete avstrijske častnike in končno so z revolverjem v roki izsilili iz bivšega trdnjavskega poveljnika, majorja Podziornyja izpoved, da je dal Battistija izkopati ter je njegovo truplo izročil vojnemu kuratu, da ga pokoplje v skupnem grobu na pokopališču. Italijani so nato z vsemi častmi izkopali Battistijeve ostanke in jih položili na oder v cerkvi. Mimo odra so korakali v slovesnem sprevedu Tridentinci in italijanski vojaki. Po mestu so povsod razstavljene Battistijeve slike in slike o njegovi usmrtitvi. Te slike, nad katerimi se je zgražala cela Evropa, predstavljajo Battistija visečega na vešalih, a okrog njega stoje režeči se avstrijski častniki. — Kjerkoli se pokažeta Battistijev sin in njegova vdova, ju ljudje pozdravljajo in slave.

Sodnika in priče v Battistijevem procesu so aretirali in jih komaj ubranili linčanja. Vrv, na kateri je visel Battisti, so bili Tridentinci že preje v malih koncih pokupili od rablja Langa, ki je na ta način spravil v žep najmanj 10.000 kron. Hoteli so kupiti tudi vešala, a jih niso mogli dobiti.

s Črne kože v Zagrebu. Doslej je bilo tam 17 slučajev črnih koz. Zanešene so bile iz Medmurja in belovarske županije.

s Cene onstran Donave. Na južnem Ogrskem, ki je je zasedla srbska vojska, vlada red in nizke cene. Predpisi so strogi, a svoj namen dosegajo. 1 kg moke stane 40 vin., 1 liter vina 70 vin., 1 kg govedine 2 K, 1 kg svinjine 3 K, 1 kg masti 5 K. — Navijalce cen pošiljajo Srbi v Srbijo na prisilno delo. Kako pa na Hrvatskem in pri nas? Če bi hoteli Srbi dovolj delavcev za obnovitvena dela v Srbiji, naj pridejo na Hrvatsko in k nam. Na Hrvatskem bodo morali pobrati vse jude, pri nas bi pa tudi marsikdo, ki ni jud, moral z lopato v Srbijo. In to bi ne bilo naplačno!

Rumanski denar, izdan od nemške države, kupujem Ulica stare pravde št. 6. Zadnje nadst. od 4 do 6. ure popol. 462

Proda se: 2 salonski suknji, 1 površnik in 1 promenadna obleka, vse še dobro ohranjeno ter par novih, močnih čevljev št. 40, no ugodni cen. Vpraša se v torek, četrtek, soboto od 9 do 12 in od 2 do 5 ure. Dvorni trg št. 1, II. nadst. zvonec na levo.

Hiša na Glincah št. 206 blizu cerkve in šole, še v dobrem stanju, skoro nova, se uroda. Več se poizve istotam pri Ani Kavus ali pa pri lastnici Antoniji Papst v Gradcu, Heinrichstr. 19. 464

Kislo zelje in rena. Prodajam več sto kg kislega zelja za ceno 1 K za kg v vsaki večji innožini. Istotam se naproda do 5000 kg sveže rene po 30 K za 100 kg. — Zamenja se brzo parilnik za 200 litrov za manjšega ali pa se ceno proda. — Ivan Černe, Zg. Šiška 25. 458

Služkinja, ki je kupila od Antonije Karmeli, na Radeckena cesti št. 22 zahaj za obleko, se prosi, da prinese nazaj črno krilo.

Orožniški stražmojster v pokolu, oženjen brez otrok išče primerne službe kot ostrbnik, skladiščar ali obšinski tačnik. Ponudbe na upravo Slovenca pod »Stražmojster 427«.

Glasovir, gosli 3/4, sedalna garnitura, posteljniak, okrogla miza, fina obleka za 14 letnega dečka, sobni telovadni aparat naproda po nizki cen. Kje pove uprava tega lista pod številko 425.

Sadnega mošta, dobrega, večja množina, se pošti v Mostah. 378

2 kn masli (masla) dobi, kdor mi preskrbi stanovanje s kuhinjo in eno sobo v bližini Sv. Petra. Naslov pove upravištvo tega lista pod št. 391. 391

P. n.

Vsem svojim cenj. obiskovalcem naše kopelji vljudo naznanjamo, da je strokovno dognano, da kotel in stroj nista več porabna, oziroma se ne izplača popravilo, vsled česar se je potrebno ukrenilo za nabavo novega kotla.

Vođstvo kopališča „Slon“.

Anončna

Ekspedicija v vse jugoslovanske in inozemske časopise.

Al. Matelič, Ljubljana
Kongresni trg št. 3/1.

Brezplačno sestava učinkovitih inseratov v vseh evropskih jezikih.

pisarna

Opeka, 25.000 kosov, čisto nova, zarezana se proda. Poizve se v gostilni pri „Levu“ na dvorišču pri g. Bögel-nu na Mar. Ter. cesti.

Sprejem več gospodov na mesečno hrano
Dogovori osebno. An-onija Burger, Prisojna ulica št. 5, vdova, popreje hotelirka iz Poštojne „Hotel Krona“. 365

GOZD

na prodaj, 3294 m³ lesa brez zemlje, največ smreke. Ob trdi ravni cesti, 6 km do postaje. **Matija Obrar, Maribor, Ribiška ulica 9.**

Srečna republika Liberija.

Dr. Šarabon.
(Konec.)

Med pogovorom je minister končal kokošjo morijo, obrisal si je krvave roke, nataknil na kopalno opravo frak in si obesil okoli vratu primeren red, veliko zvezdo s šestimi žarki, v sredi emajlirana palma, okoli pa napis: Ljubezen do svobode nas je pripeljala sem. Bil je to »humanitetni red afriškega odrešenja«, podelijo ga onemu, ki žrtvuje denar za »dobrodelne« namene. Za petdeset dolarjev postane vsakdo »vitez Liberije«, za tristo pa »veliki oficir«. Da se pa redovi bolj razširijo, ima Liberija posebno agenturo za njihovo razprodajo, in sicer — v Barceloni. Mimogredé je minister omenil, da bi tudi mi lahko doma agitirali za nakup redov, saj je bil zastopnik finance. Vprašali smo ga, zakaj ni v Liberiji vojnega ministra. Rekel je: To pa ne gre; naš paragraf govori jasno in odločno, da je stalna armada neprestano ogrožanje varnosti in prostosti države in je zato ni treba. A takoj nato se odpro vrata in v sobo pade pisan bojevnik, označen nam od finančnika kot nadgeneral. Imel je smolo, takoj pri vstopu je padel nad lastno sabljo, klobuk mu je odletel daleč proč pod mizo; takoj se spusti general na vse štiri, zleze pod mizo, si natakne oni monstrem, potem pa se predstavi. Bil je ta general izredno črn, poln zlata, a bosih nog.

Na vprašanje smo izvedeli, da stalne armade v Liberiji sicer ni, pač pa imajo

nekako črno vojsko, obstoječo iz štirih polkov infanterije in iz topniškega oddelka, na papirju seveda. Kajti nobenega Liberijanca še niso klicali k vojakom. Mimogredé nam je general omenil, da je za splošno za varnost države dobro poskrbljeno, saj ima na razpolago 200 starih pušk in 300 sulic ter star top brez lafete, zakopan v pesku obrežja. Ko smo se poslavljali, nas je prosil za malo tobaka. Srečna država!

Drugi dan so nas obiskali na ladji vsi dostojanstveniki, manjkal je samo poštni direktor, ki je ravno pisma raznašal, zares redek slučaj vestnega izpolnjevanja dolžnosti. Ladjo smo lepo okrasili, iz ameriške zastave je napravil naš krojač lepo liberijansko, mornarji so pa proslavili svečani trenutek z razobšenjem svojega perila. Pri slovesu nas je predsednik ganjen objel in nam obljubil diplome onega reda. Res smo jih dobili, a brez dekoracij, rekli so nam, naj jo kupimo v Barceloni. Ne vem, kaj so drugi napravili z odlikovanjem; jaz svoje diplome, ki me je imenovala »komanderjem«, nisem prinesel do Barcelone, zabil sem bil vanjo sadje.

Taka je Liberija, vzor države, prijetno mora biti tam.

Ta lepa republika se je med vojsko pridružila ententi in je nam napovedala boj. Čutili ga seveda nismo, vendar se je marsikdo začel zanimati za Liberijance. Francoski list »Cri de Paris« je priobčil natančno poročilo pogodbe, sklenjeno ob pričetku države med prejšnjimi lastniki in novimi gospodarji. Kakor je cela republika opereta, takšno je tudi ustanovno pismo: »S tem naznanjamo, da so sklenili 21. decembra 1821 glavarji Peter, Jurij, Joda in »dolgi« Peter na eni strani, na drugi pa sčotnika Robert Stockton in Elija Avres pogodbo, glasom katere pripade ameriški družbi za kolonizacijo oproščenih črncev 200 kilometrov dolg kos obale s 64 kilometri na globoko; družba pa mora dati omenienim glavarjem te-le reči: šest pušk, škatljo steklenih koral, dva soda tobaka, sod smodnika, šest železnih drogrov, deset železnih posod, dvanaest nožev, dvanaest vilic, dvanaest žlic, štiri klobuke, tri obleke, tri pare čevljev, štiri dežnike, tri palice, škatljo mila, tri ovoje volne, tri ogledala, zaboječek žebeljev, eno navadno škatljo in pa dve pipi.«

Ugrabljena dediščina.

Kriminalen roman. Napisal Rihard Dallas.

(Dalje.)

— Da, je dejala, videla sem ga večkrat na gospodu Hvajtu.

— Tedaj ste vi poznala gospoda Hvajta? je vprašal Dalton.

— Da, poznam ga že nad eno leto.

— Ali je bil vaš prijatelj?

— Da.

— Ali vas je obiskoval, morda kdaj pozno zvečer?

— Da.

— Tako krog ene ure?

— Da, včasih, a ne pogosto.

— Ali je imel Hvajt ključ od vaše hiše?

— Da.

— Ali ste ga videli zvečer, ali ponoči poprej kot je bil najden plašč?

— Nisem ga videla že več dni.

— Ali veste, če je bil Hvajt ali kdo drugi oni večer v vaši hiši, ali kako je prišel plašč tja?

— Ne vem.

— Zakaj ne, saj ste vi obvestila policijo o umoru?

— Da, slišala sem, da je gospod Hvajt mrtev, pa sem mislila, da je moja dolžnost, da naznam to.

— Hvala vam, gospica. Mislim, da je to vse, zaradi česar smo vaš vznemirjali, je zaključil Dalton.

Gospica se je posmejala nadzorniku. Meni pa se je zdelo, da je kljub ravnodušnosti zelo nemirna in nekam potlačena. Gledala je skozi okno.

Na mojo prošnjo je vprašal nadzornik stražnika, če je imel človek, ki je prišel iz hiše, na sebi Hvajtov plašč; stražnik je zanimal.

Nadzornik je bil zadovoljen s tem, kar je zvedel od gospice, jaz pa ne. Mislim sem, da bo povedala več, posebno o tem, kako je prišel plašč v hišo.

Nato je bil zaslišan človek z imenom Suit, ki je imel igralnico na šestem prelazu šestindvajsete ulice.

Vprašali so ga, če je sodeloval pri igri v noči od ponedeljka na torek. Potrdil je. Nadzornik mu je pomolil bankovec za petdeset dolarjev in ga vprašal, če ga je že kdaj videl. Smit je pogledal bankovec, prečital naslov: ameriška narodna banka — in številko. Odgovoril je, da je dal ta bankovec prejšnjo noč nadzorniku, ki je prišel ponj v igralnico.

Na daljše vprašanje je dejal, da je dobil ta bankovec v torek ponoči od človeka, ki je izgubil igro. Dejal je, da je bil to njemu neznan človek, a bi ga spoznal, če bi ga videl. Naenkrat je pokazal na eno izmed prič in vzkliknil:

»Ta človek je bil pri meni.

Vsi so pogledali na borno oblečenega človeka.

»To je dosti,« je dejal nadzornik.

Uradniki in porotniki so začeli primerjati bankovce iz igralnice z onim, ki ga je dal Bult. Konstatirali so, da je iz iste banke in z isto številno serijo. Porotniki so zli z začudenjem nadzornika.

Policija je izvršila naglo svojo dolžnost. Njena naloga je bila rešena. Treba je bilo še zaslišati človeka, ki ga je pokazala priča. Obotavlja je stopil pred porotnike. Prisegel je in gledal mračno; na vprašanje je odgovoril, da se imenuje Levis Roberts.

»Vi ste bili v torek zgodaj v Smitovi igralnici?« je vprašal nadzornik.

»Da,« je odgovoril.

»Bili ste tam z nekim drugim človekom,« je dejal nadzornik odločno.

»Da.«

»Ali ste videli, da je on izgubil bankovec za petdeset dolarjev?« je vprašal uradnik in pokazal bankovec, ki ga je bil spoznal Smit.

»Videl sem, da je izgubil bankovec za petdeset dolarjev, a ne vem, če je bil ravno ta.«

»A kdo je bil ta človek?« je vprašal nadzornik, naglašujoč vsako besedo.

»Ne vem,« je odgovoril mož.

»Kje ste se z njim sešli?«

»V neki krčmi na vogalu šestega prehoda štiriindvajsete ulice; tam sva izpila par čaš vina.«

»A kje je dobil denar?«

Mož je dejal, da sta hotela začeti igrati, a nista imela denarja; njegov drug je dejal, da bo dobil denar, odšel je in se vrnil kmalu.

»Koliko je bila tedaj ura?«

Mož je dejal, da je morala biti ena ura po polnoči, pa pristavil: »Oni človek se je vrnil čez pol ure s petdesetimi dolarji. Šla sva k Smitu in jih izgubila.«

»Kaj sta delala potem?«

»Ker nisva imela denarja, sva odšla in se poslovila. Jaz ga nisem več videl.«

»Vi ga tedaj ne poznate? Ali bi ga spoznali, če bi ga videli?«

»Ne vem.«

»To je vse,« je dejal Dalton. »Pojdite na svoje mesto, mi vas bomo rabili.«

V glasu je ležala pretnja. Mož je lagal, ne sicer sebi, ampak nekemu drugemu v prid.

Prišel je na vrsto blagajnik Narodne banke. Njegovo zasliševanje je trajalo samo nekaj minut. Potrdil je, da je v jutru pred Bultovo smrtjo izplačal Bultu pet sto dolarjev v novih bankovcih.

Ostalo je samo še važno vprašanje, kako je prišel ta človek do bankovca, ki ga je zaigral.

V kotu dvorane je nastal mal nemir; ljudje so se začeli stiskati, da bi bolje videli. Na vrsto je prišel nočni stražnik, ki bo zaslišan še enkrat.

»Stražnik,« je dejal Dalton, »vi ste dejali, da bi spoznali človeka, ki ste ga videli ono noč. Poglejte okrog sebe, morda je med občinstvom.«

Stražnik je pričel gledati preko porotnikov, prič, v zadnji del dvorane, kjer je bila tesno stisnjena množica, in vzkliknil naenkrat:

»To je oni človek!«

Pogledal sem ga. Bil je Winters. Na sebi je imel svetlo haljo. Obrnil je glavo; videlo se je, da ima oči motne in težke od pitja.

Nadzornik je poklical Smita.

»Ali morete spoznati človeka, ki je izgubil pri vas bankovec za petdeset dolarjev?« je vprašal.

Ta je pokazal na Wintersa in dejal, da je ta oni človek.

Sodnik je vprašal obtoženca, če je on izgubil v torek pri Smitu bankovec za petdeset dolarjev.

Obtoženec je izprva okleval, potem pa je s tihim glasom pritrdil. Dalton je pogledal Wintersu ostro v oči:

»Henrik Winters! Na vas je padel sum, da ste umorili Arturja Hvajta. Kaj odgovorite na to?«

Winters pa je molčal in gledal topo krog sebe. Na nadzornikov migljaj je pristopil policijski uradnik, uklenil Wintersa in ga odpeljal iz dvorane.

Nadzornik je dejal, da je dokazilno postopanje izvršeno ter pozval porotnike, da izrečejo sodbo. Šli so v posebno sobo in se vrnili čez nekaj časa. Predsednik je naznanil obsodbo:

Porotniki sodijo, da je Artur Hvajt dne 10. januarja v mestu Nju Jorsan umrl od rane, ki mu jo je zadal Henrik Winters.

To je bilo vse.

Porotniki so bili odpuščeni, množica se je razšla, prvo dejanje te tragedije je bilo končano.

VII. poglavje.

Po razpravi sem šel domov. Vsedel sem se k peči, prižgal pipo in razmišljal o tem, kar se je bilo zgodilo.

Najbolj me je mučila misel, če je Winters res kriv? Resnica je, da je bil ono noč v Hvajtovi hiši in da je imel on Bultov bankovec, a iz tega ne sledi, da ga je umoril on. Lahko je denar vzel med tem, ko je Winters spal in odšel.

Če je temu tako, zakaj ne bi bil Winters nedolžen? Da je bil v hiši in da je imel bankovec, to je vse, kar je moglo pričati proti njemu.

Ko sem prišel do tega zaključka, je bilo treba dokazati, da je bil ono noč še kdo drugi v Hvajtovi hiši. To se je dalo sklepati po tem, kar bom navedel.

Bult je položil na mizo štiri bankovce po petdeset dolarjev, od katerih je imel Winters samo enega. Trije so izginili na neznan način. Tedaj je moral vzeti te bankovce nekdo drugi.

Seveda sem pomislil tudi na to, da je mogoče, da je vzel Winters vse štiri bankovce. Toda to je bilo neverjetno, sodeč po tem, kar je dejala priča.

Ko sem razmišljal, sem prišel še do ene razlage, kako je morda izginil denar brez tretjega. Dokazano je, da je Hvajt ono noč zapustil sobo. Ali ni mogoče, da je on izdal tri bankovce, ko se je mudil zunaj? To je bil sum, a vsak sum slabi trdnost obtožbe.